

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกยุคสมัยใหม่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์โดยเฉพาะในส่วน of สื่อออนไลน์ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าในโลกยุคปัจจุบันต้องยอมรับว่าสื่อออนไลน์นี้มีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ เพราะอินเทอร์เน็ตได้เข้ามาย่อโลกให้เล็กลงทำให้ผู้คนติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายในสื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดียมีการเผยแพร่สื่อออนไลน์ต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็น ข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอคลิป เรื่องสั้น นวนิยายบนสื่อออนไลน์ต่าง ๆ และสื่อต่างเหล่านี้เมื่อนำเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ง่ายมากขึ้นกว่าเดิมเมื่อทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายสื่อออนไลน์ที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนอยู่นั้นสื่อออนไลน์ทุกอย่างถือได้ว่าเป็นงานสร้างสรรค์ที่อยู่บนสื่อออนไลน์ซึ่งงานเหล่านี้จำเป็นต้องมีผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้สร้างสรรค์เมื่องานสร้างสรรค์เหล่านี้ปรากฏอยู่บนสื่อออนไลน์ก็จะเกิดปัญหาขึ้น

การที่จะพิจารณาว่าผู้ใดที่เป็นผู้สร้างสรรค์ในงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์นั้นจำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์ใดเพื่อที่จะเป็นการให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์งานสร้างสรรค์ต่าง ๆ เหล่านั้น เมื่องานสร้างสรรค์เหล่านั้นได้เผยแพร่สู่สื่อออนไลน์จะเป็นการยากที่จะทำการพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้สร้างสรรค์

หลักเกณฑ์ที่สำคัญในการพิจารณาผู้สร้างสรรค์ในงานสร้างสรรค์ในทางปกติที่มีได้อยู่บนสื่อออนไลน์หนึ่งในหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ หลักการสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง (Originality) แต่เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์นี้ในประเทศไทยยังมีความไม่ชัดเจน ซึ่งเมื่อปรากฏงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาผู้สร้างสรรค์งานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ ยกตัวอย่างในกรณีของ การเขียนวรรณกรรมบนสื่อออนไลน์ซึ่งงานวรรณกรรมเหล่านั้นปรากฏบนสื่อออนไลน์งานเหล่านั้นอาจจะเป็งานสร้างสรรค์ที่มีผู้สร้างสรรค์แต่เมื่องานเหล่านั้นถูกเผยแพร่ออกไปในสื่อออนไลน์และมีผู้เข้าถึงงานสร้างสรรค์นั้นได้ง่ายขึ้นจะเป็นการยากที่จะระบุตัวผู้สร้างสรรค์งานเหล่านั้นแตกต่างกับการเขียนวรรณกรรม ที่มีการแต่งเป็นหนังสือสิ่งพิมพ์ เช่น นิทาน นวนิยาย ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องและระบุผู้สร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน

งานภาพถ่าย ที่สามารถจับต้องได้และระบุผู้ถ่ายภาพชัดเจน งานศิลปะประยุกต์ที่เป็นการนำศิลปะไปออกแบบและตกแต่งไปประยุกต์ใช้กับวัตถุ เช่น การออกแบบลายแจกัน การตกแต่งลายแก้ว เป็นต้น

ในประเทศไทยการที่จะพิจารณาการเป็นผู้สร้างสรรค์ในทางของงานสร้างสรรค์โดยปกติจะต้องมีการพิจารณาตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2537 โดยมีหลักเกณฑ์ที่จะต้องใช้พิจารณาเพื่อให้ครบองค์ประกอบการเป็นผู้สร้างสรรค์โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (1) ต้องเป็นการแสดงออกซึ่งความคิด
- (2) หลักการสร้างสร้งงานด้วยตนเอง (Originality)
- (3) หลักการแสดงออกของงานที่กฎหมายยอมรับ
- (4) เป็นงานที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

ในการที่จะพิจารณาการเป็นผู้สร้างสรรค์นั้นจะต้องมีการพิจารณาโดยต้องเข้าหลักเกณฑ์ทั้งหมดจึงจะสามารถเป็นผู้สร้งงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ส่วนในหลักเกณฑ์ การสร้งสร้งงานด้วยตนเอง(Originality)ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการพิจารณาการเป็นผู้สร้งสร้ง ในประเทศไทยมีการบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้สร้งสร้งไว้ใน มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติไว้ว่า “ผู้สร้งสร้ง หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้งสร้ง ใดๆอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้” จะเห็นได้ว่าจากบัญญัติกฎหมายที่ได้กล่าวไปการกล่าวถึงหลักการสร้งสร้งงานด้วยตนเอง(Originality) ยังไม่ปรากฏความชัดเจนของหลักเกณฑ์ดังกล่าวว่าต้องการ หลักเกณฑ์การสร้งสร้งด้วยตนเองในปริมาณมากน้อยเพียงใด จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้สร้งสร้งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของประเทศไทย

หลักเกณฑ์การสร้งสร้งด้วยตนเอง(Originality) เป็นหลักเกณฑ์สำคัญซึ่งแม้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะไม่มีการบัญญัติไว้เป็นหลักสากลแต่ในหลายประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาการเป็นผู้สร้งสร้งซึ่งเป็นที่ของศาลเป็นผู้ที่ต้องพิจารณาถึงความเป็นผู้สร้งสร้งดังเช่น ในประเทศอังกฤษใช้ระบบกฎหมาย(Common Law) ซึ่งใช้คำพิพากษาของศาลที่เคยตัดสินไว้ก่อนหน้ามาพิจารณาคดีที่เกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งในประเทศอังกฤษสรุปหลักเกณฑ์การสร้งสร้งงานด้วยตนเอง(Originality) ได้ว่า งานสร้งสร้งนั้นจะต้องไม่เป็นการคัดลอกในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของงานสร้งสร้งก่อนหน้านี ต้องมีการลงแรง ใช้ทักษะ อดทน อย่างเพียงพอลงในงานสร้งสร้งนั้น ๆ รวมไปถึงต้องมีการใช้ ความคิดสร้งสร้ง (Creativity) อย่างเพียงพออีกด้วย ในประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้ระบบกฎหมายเดียวกันกับประเทศอังกฤษ ในสหรัฐอเมริกา มีหลักเกณฑ์การสร้งสร้งด้วยตนเอง (Originality)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลัก การสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง (Originality) แม้จะมีได้มีบัญญัติไว้ในหลักกฎหมายลิขสิทธิ์หรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศแต่หลักเกณฑ์สำคัญที่จะนำมาปรับใช้เพื่อพิจารณาการเป็นผู้สร้างสรรค์งานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์เมื่อปรากฏว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยในเรื่องของหลักเกณฑ์ การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง(Originality) ในทางปฏิบัติที่มีบนสื่อออนไลน์ยังมีความไม่ชัดเจนจึงอาจจะทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาการเป็นผู้สร้างสรรค์ในงานบนสื่อออนไลน์ ดังนั้น จากปัญหาที่พบได้แก่

- 1) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ไม่มีนิยามความหมายของการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง(Originality)
- 2) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ไม่มีการคุ้มครองผู้สร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์
- 3) หลักเกณฑ์การเป็นผู้สร้างสรรค์ในงานสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน สามารถนำหลักเกณฑ์ในปัจจุบันมาพิจารณาได้หรือไม่ และเพียงพอต่อการพิจารณาการเป็นผู้สร้างสรรค์หรือไม่

ในการนี้ ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเปรียบเทียบหลักการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง(Originality) ของประเทศไทย สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร โดยศึกษาจากงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ 3 ประเภท ได้แก่ งานวรรณกรรมบนสื่อออนไลน์ งานศิลปกรรมและศิลปะประยุกต์บนสื่อออนไลน์ และงานภาพถ่ายบนสื่อออนไลน์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิวัฒนาการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานของผู้สร้างสรรค์ ในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายเปรียบเทียบถึงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Originality) ของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Originality) ของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.2.4 เพื่อศึกษาให้ได้แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในปัจจุบันสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากในสื่อออนไลน์มีงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่อยู่บนสื่อออนไลน์มากมาย ซึ่งงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ย่อมมีผู้สร้างสรรค์แต่เป็นการยากที่จะทราบว่าผู้ใดเป็นผู้สร้างสรรค์งานบนสื่อออนไลน์ เมื่อศึกษาจากหลักเกณฑ์ผู้สร้างสรรค์ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และคำพิพากษาศาลฎีกาจะพบปัญหาว่าหลักเกณฑ์ การสร้างสรรค์งานด้วยตนเองของประเทศไทยยังไม่มี ความชัดเจนและไม่มีมาตรฐานเท่าเทียมกับ สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร หลักเกณฑ์ การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง(Originality) รวมไปถึง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ของประเทศไทยจะสามารถนำหลักเกณฑ์มาปรับใช้เพื่อคุ้มครองผู้สร้างสรรค์งานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ได้หรือไม่

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาข้อมูลต่างๆที่มาจากเอกสาร เช่น ตำรา ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ รวมถึงข่าวสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทย สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร และคำพิพากษาของศาลฎีกาของประเทศไทย สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และหาข้อสรุป

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาถึงแนวคิด หลักการ และเจตนารมณ์ในการให้ความคุ้มครองผู้สร้างสรรค์ ตลอดจนเงื่อนไขและคุณลักษณะของงานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยศึกษาเฉพาะกรณีของผู้สร้างสรรค์งานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ หลักเกณฑ์การพิจารณาผู้สร้างสรรค์งานสร้างสรรค์บนสื่อออนไลน์ โดยศึกษาหลักเกณฑ์ แนวคิด คำพิพากษา ในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 เพื่อทราบถึงแนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่นงานของผู้สร้างสรรค์ ในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.6.2 เพื่อทราบถึงกฎหมายเปรียบเทียบกรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Originality) ของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

1.6.3 เพื่อสามารถวิเคราะห์ปัญหา การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Originality) มาเปรียบเทียบและสรุปข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหา

1.6.4 สามารถศึกษาให้ได้แนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Originality) เพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยตาม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้ทันต่อโลกยุคสมัยดิจิทัล